

Олійник С.В. Музично-творчий потенціал майбутнього вчителя в контексті сучасної мистецької освіти. Слов'янське музичне мистецтво в контексті європейської культури: Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів / ВДПУ ім. М. Коцюбинського. – Вінниця: ТОВ «НІЛАН», 2015. – С. 48 – 50.

С.В. Олійник

Житомирський державний
університет імені Івана Франка

МУЗИЧНО-ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Сучасні тенденції суспільного розвитку нашої держави характеризуються насиченістю інформаційних технологій, впровадженням інноваційних систем та інтерактивних засобів реалізації творчих пошуків в усіх галузях життя. Суперечливі процеси у суспільно-культурному житті країни, зумовлені інтеграцією до Європейського союзу, стимулюють прискорення змін у системі освіти, визначення шляхів реформування галузі, здатних забезпечити професійну підготовку конкурентноспроможних працівників. В умовах глобальної інформатизації освіта виступає пріоритетним чинником суспільного поступу країни і нині, за свідченням філософів, знаходиться на перехідному етапі – від класичної до постнекласичної. На думку вчених (В. Кізіма, Л. Рижак, Ф. Михайлов), класична освіта, що панувала протягом ХХ ст., була результатом індустріального суспільства і спиралася на накопичення знань та формування високоерудованої людини. Але з часом освічена й розумна людина поступово втрачає інтелігентність як показник внутрішньої культури, що і призвело в західних країнах до перебудови освітньої галузі у бік розвитку освіченої та висококультурної особистості. Це, в свою чергу, і зумовило

становлення нової постнекласичної освіти, спрямованої на культуротворення, творче самовиявлення особи та її самоствердження на основі національних і світових досягнень. У новому суспільстві провідним ланцюгом виробничого процесу стають університети, що прийшли на зміну заводам і фабрикам, де виробляються нові знання як особлива цінність інформаційного соціуму [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій віддзеркалює реформаційний рух в галузі мистецької освіти (а саме музично-педагогічної), що відображає тематику наукових інтересів дослідників: методологічні основи вищої мистецької освіти (В. Орлов, О. Рудницька та ін.); фундаментальні розвідки у напрямку модернізації мистецької освіти (Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Щолокова та ін.); світові тенденції та особливості національних систем розвитку мистецької освіти (С. Волков, Л. Волинець, Ю. Макушин та ін.); інноваційна проблематика теорії та методики мистецької освіти (О. Бордюк, К. Завалко, О. Красовська та ін.); компетентнісний підхід як один із механізмів розвитку професіоналізму майбутнього вчителя музики (А. Болгарський, С. Грозан, А. Козир, О. Коночкіна, М. Михаськова, С. Світайло та ін.).

Метою нашої статті є висвітлення шляхів розвитку музично-творчого потенціалу майбутнього вчителя музики у контексті новітніх реформ і тенденцій.

Виклад основного матеріалу. Мистецька освіта як складова культурно-мистецької освітньої системи України спрямована на оволодіння найкращими зразками національної, світової художньої спадщини та реалізацію її духовного потенціалу у справі навчання та виховання молоді. Чіткість і конкретність наукової позиції дослідників у період реформаційних змін спостерігається у спрямованості на пошук нових шляхів реалізації освітніх програм і планів, формування якісно нового знання, оновленні світоглядних поглядів, відродженні духовності як морального стрижня особистості.

У межах нашої роботи особливої актуальності набувають дослідження присвячені процесам інтеграції вищої, а саме музично-педагогічної, освіти у

європейський освітній простір. Починаючи перебудову музично-педагогічної галузі, на думку В. Черкасова, слід звернути увагу на вирішення організаційних питань:

- оновлення змісту навчальних планів та навчальних програм;
- диференційований підхід у навчанні;
- лінгвізація освітнього простору;
- запровадження дистанційного навчання;
- приєднання до Європейської мережі дослідницьких програм;
- участь обдарованих студентів у спільних міжнародних проектах, фестивалях, конкурсах та олімпіадах;
- зміцнення культурно-освітнього простору засобами музично-просвітницької діяльності [5].

Провідною проблемою сучасної мистецької освіти залишається проблема гуманізації, яка полягає в усвідомленні особистості як найвищої цінності. Векторне розгалуження наукових інтересів у цій галузі вже сьогодні відображає інноваційність процесів, що рухають сучасну освіту до втілення засад постнекласичної парадигми. У ході новітніх розробок знайдено кардинально новий критерій професійного становлення майбутнього фахівця – компетентність. “Компетентність – це знання в дії” [1]. Лаконічне твердження Л. Масол влучно розкриває сутність втілення постнекласичної парадигми в освітянській практиці. Компетентність не як накопичений багаж знань ерудованої людини, а як здатність до творчої актуалізації цих знань у практичній діяльності. Таке нове бачення спонукало більшість дослідників взяти за основу процесу професійного становлення майбутнього вчителя музики так званий «компетентнісний підхід», який скеровує всю фахову підготовку на реалізацію студентом творчих здібностей, спонукає його до самопрояву індивідуальних можливостей і в такий спосіб майбутній фахівець набуває статусу творчої особистості.

У зв'язку з цим постає потреба у розвитку не окремих знань, умінь, навичок, а цілісного психологічного утворення в особистісній структурі

майбутнього фахівця, яке б в результаті творчого переопрацювання музичної інформації забезпечувало її актуалізацію у вигляді реального продукту творчості. На нашу думку, таким утворенням є музично-творчий потенціал особистості майбутнього вчителя, який передбачає його ймовірну здатність до музично-творчої діяльності.

За твердженням Г. Лейбніця потенціал, як філософська категорія, вже у своїй першооснові має „тенденцію до актуалізації” тобто певну внутрішню силу, завдяки якій здійснюється перехід потенційного в актуальне. Джерелом активності цієї сили в музично-творчому потенціалі особистості виступає інтенція (від лат. *intentio* – прагнення – спрямованість свідомості, мислення на той чи інший предмет [2, с.145]), яка і сприяє актуалізації музично-творчих можливостей. З нашого погляду, музично-творчий потенціал є найвищим вираженням музикальності і виступає головною ознакою професіоналізму вчителя музики. Це внутрішня інтегративна здатність особистості, яка відображає діалектичність функціонування інтелектуально-пізнавальних та емоційно-почуттєвих процесів і завдяки творчій силі інтенційної енергії актуалізується в музично-творчій діяльності. Цілеспрямована організація розвитку зазначеної якості відповідно до засад нової постнекласичної парадигми передбачає суттєвий перегляд попередніх стандартів навчання. На нашу думку, подача й засвоєння музично-теоретичних знань, має відбуватися в інтеграційній єдності, на умовах творчого закріплення і можливістю використання результатів музичної творчості на практиці. Таке розуміння процесу навчання дозволяє визначити шляхи розвитку музично-творчого потенціалу майбутнього вчителя:

- системний підхід (на основі інтеграційної взаємодії) до вивчення музично-теоретичних дисциплін, які є теоретико-практичною основою цього процесу;
- зосередження на музичній творчості як механізмі актуалізації потенційних можливостей студентів;

- створення умов для самореалізаційного ствердження майбутніх учителів засобами музичної творчості і застосування своїх результатів безпосередньо на практиці.

Отже, таке бачення реформаторських змін є очевидним свідченням становлення нової «постнекласичної моделі освіти, де цінністю стає розвиток потенцій і можливостей людини, процес її творчої самоактуалізації та самореалізації» [3].

Висновки. Постнекласична парадигма, що декларує демократію, творчість, самоактуалізацію та свободу вираження планомірно втілюється в галузі сучасної мистецької освіти, зокрема у сфері музичної педагогіки. Майбутній учитель музики, розвиваючись у процесі навчання через актуалізацію музично-творчого потенціалу, в такий спосіб включається у саморозвиток, метою якого виступає він сам. Таким чином, відбувається самоствердження майбутнього вчителя музики і як фахівця, і як особистості.

Список використаної літератури:

1. Масол Л. Новий стандарт мистецької освіти: науковий коментар до основних змін // <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:URS3AfIgc4wJ:loippo-poch-klass.edukit.lg.ua/Files/downloads/mystectvo.doc+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>
2. Психология. Словарь / Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.
3. Рижак Л. Система освіти в Україні та її перспективи: філософський аналіз // <http://do.gendocs.ru/docs/index-25520.html>
4. Філософія освіти: навчальний посібник / [за загальною редакцією В. Андрущенка, І. Предборської]. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – 330 с.
5. Черкасов В.Ф. Музично-педагогічна освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору // <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/5368/1/Cherkasov.pdf>

Анотація

Олійник С.В. Музично-творчий потенціал майбутнього вчителя в контексті сучасної мистецької освіти

У статті розглядається проблема актуалізації музично-творчого потенціалу майбутнього вчителя в умовах становлення нової постнекласичної освітньої парадигми.

Ключові слова: мистецька освіта, постнекласична парадигма, компетентність, музично-творчий потенціал особистості.

Аннотация

Олейник С.В. Музыкально-творческий потенциал будущего учителя в контексте современного художественного образования

В статье рассматривается проблема актуализации музыкально-творческого потенциала будущего учителя музыки в условиях становления новой постнекласической образовательной парадигмы.

Ключевые слова: художественное образование, постнекласическая парадигма, компетентность, музыкально-творческий потенциал личности.

Annotation

Oliylyuk S.V. Musical-creative potential of the future teacher in the context of contemporary art education

The problem of this article is actualization of the musical-creativity of the future teacher of music in the conditions of formation of a new postnonclassical educational paradigm.

Key words: art education, Postnonclassical paradigm, competence, music and creativity of the individual.